

BOOT-lijst

2026

De BOOT-lijst 2026 biedt een actueel overzicht van effectieve maatregelen die bijdragen aan de waterkwaliteit, duurzaam bodem- en waterbeheer en een toekomstbestendige land- en tuinbouw. De lijst is ontwikkeld met deskundigen uit de praktijk, kennisinstellingen en overheden.

De maatregelen in deze lijst helpen bij het aanpakken van uitdagingen zoals uit- en afspoeling van nutriënten, bodemverdichting, verdroging, vernatting en verzilting. Niet elke maatregel is geschikt voor elke situatie. De toepasbaarheid hangt af van factoren als grondsoort, bedrijfsvoering, gewas, lokale waterhuishouding en de regionale opgaven.

Het is daarom belangrijk om vooraf te beoordelen of een maatregel past bij de omstandigheden op het bedrijf en, waar nodig, deskundig advies in te winnen. Geen van de maatregelen is wettelijk verplicht. Toch kunnen voor sommige maatregelen wettelijke verplichtingen, vergunningseisen of regionale voorwaarden gelden. Controleer daarom vooraf welke regels, voorwaarden en subsidiemogelijkheden in jouw regio van toepassing zijn.

Kijk voor meer informatie op www.agrarischwaterbeheer.nl/maatregelen.

Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW)

Het DAW helpt boeren, tuinders en telers bij hun bodem- en waterbeheer. Water en bodem vormen de basis van elk agrarisch bedrijf en elke situatie is anders. Wij helpen hen om grip te krijgen met praktische maatregelen, financiering, kennis en aandacht voor hun plannen. Omdat sommige uitdagingen niet alleen op te lossen zijn, werken wij samen met verschillende partners. Sinds 2013 zetten wij ons samen in voor voldoende en schoon water en een gezonde bodem, nu en in de toekomst.

	Bedrijfsmanagement
1	Stap over naar een volledig grasgevoerd bedrijf.
2	Beschik over een groter aandeel rustgewassen in het bouwplan dan volgens het NAP vereist is.
9	Pas extensieve beweiding toe.
11	Beschik over informatie over huurpercelen met betrekking tot de bodemvruchtbaarheid en de geschiedenis van de rotatie en bodemgezondheid.
100	Maak als huurder en verhuurder concrete afspraken over het behoud van de bodemkwaliteit.
12	Plaats bomen en struiken op percelen met grasland (agroforestry).
101	Plaats bomen en struiken op percelen met akkerbouwgewassen (agroforestry).
102	Borg een duurzamere manier van werken door je te certificeren.
103	Werk volgens het principe van Integrated Crop Management (ICM).
	Bodemverbetering
15	Gebruik vaste rijpaden.
17	Pas sleepslangbemesting toe.
18	Pas gereduceerde bodembewerking toe.
19	Voer geen bewerkingen uit onder te natte omstandigheden.
104	Verlaag de bandenspanning van trekkers en machines.
105	Gebruik lichte machines.
21	Gebruik een combinatie van ondiep- en diepwortelende grassoorten.
22	Gebruik in het bouwplan een opvolgende combinatie van ondiep- en diep wortelende gewassen.
23	Egaliseer laagtes in percelen om natte delen op te heffen.
24	Zorg voor een positieve organische stofbalans.

25	Zet grasland om naar productiegericht kruidenrijk grasland en pas bemesting en maaieregime hierop aan.
26	Verbeter de bodemkwaliteit door het toepassen van organische stofrijke producten.
106	Gebruik maaimeststoffen.
107	Gebruik mechanische toepassingen om bodemverdichting op te heffen en teel vervolgens diepwortelend gewas.
108	Voeg klei toe aan zandpercelen.
	Gewasbeschermingsmiddelen
3	Maak gebruik van een hulpmiddel om inzicht te krijgen in emissie van gewasbeschermingsmiddelen en pak deze emissieroutes aan.
4	Beperk maaiveldafvoer en erosie vanaf het perceel.
8	Maak gebruik van beslissingsondersteunende systemen om het middelengebruik te verlagen.
27	Vul en was machines waarmee gewasbeschermingsmiddelen zijn toegepast op een wasplaats met zuiveringssysteem.
28	Zorg dat er geen emissie optreedt bij de naooogstbehandeling en het vervoer van producten.
109	Gebruik een emissieloze kistenreiniger.
29	Kies voor gewassen en rassen die meer resistent zijn tegen ziekten en plagen.
30	Pas gewasbeschermingsmiddelen met een laag risicoprofiel toe.
31	Beheers aaltjes en andere bodemgebonden ziekten en plagen op een niet-chemische manier.
32	Bestrijd (bovengrondse) ziekten en plagen op een niet-chemische manier.
33	Spaar chemische bestrijdingen uit door onkruid en aardappelloof op een mechanische of andere niet-chemische manier aan te pakken.
34	Spaar chemische bestrijdingen uit door groenbemesters en/of graszode mechanisch onder te werken.
35	Pas een gesloten vulsysteem toe voor het vullen van spuitapparatuur.
36	Spuut plaatsspecifiek door het gebruik van sensorgestuurde of andere selectieve en gerichte spuitapparatuur.
37	Realiseer een hogere driftreductie dan wettelijk vereist.

110	Monitor het gewas op ziekten en plagen en hanteer schadedrempels.
111	Realiseer een gesloten erf waarbij al het erfwater wordt opgevangen, gezuiverd en hergebruikt.
112	Gebruik ziektevrij uitgangsmateriaal.
113	Gebruik geen of zo min mogelijk PFAS-gewasbeschermingsmiddelen.
	Landmanagement
39	Optimaliseer het beweidingssysteem.
40	Maximaliseer het aandeel van blijvend grasland.
43	Teel vroegrijp gewas en teel vervolgens een vanggewas of groenbemester.
44	Pas een groenbemesters toe, waar mogelijk in onderzaai.
45	Zorg jaarrond voor een beteeld perceel.
46	Pas mengteelten toe.
47	Teel geen uitspoelingsgevoelige gewassen en rassen op uitspoelingsgevoelige gronden.
48	Teel geen mais (maar bijvoorbeeld gras) op natte gronden (GWT <4) ten behoeve van de bodemkwaliteit.
49	Beweid op zand- en lössgronden niet in het najaar.
51	Optimaliseer de vruchtwisseling met deels blijvend grasland en deels wisselteelt.
114	Verhoog de leeftijd van het grasland.
115	Kies voor gewassen en rassen die meer tolerant zijn voor verdroging, vernatting of verzilting.
116	Laat na graanteelt het stro achter op het perceel.
117	Bemest niet na het scheuren grasland.
	Nutriëntenbenutting
41	Zorg voor een negatief P-bodemoverschot bij een hoge fosfaattoestand.

53	Dien alle dierlijke mest toe in de eerste helft van het jaar.
54	Volg per perceel het landelijke bemestingsadvies op.
55	Verdun de drijfmest met minimaal 25% water en bij gebruik van sleepvoet met 50% water.
57	Gebruik in het voorjaar minerale meststoffen met een hoog ammoniumgehalte op grasland.
59	Stem de (kunst)mestgift af op mineralisatie in de bodem.
60	Pas op grasland timing eerste kunstmestgift aan op temperatuursom.
61	Optimaliseer de pH van de bodem op basis van het landelijke bemestingsadvies.
63	Maak als veehouder gebruik van bovenwettelijke dierlijke mestopslag.
65	Past mestscheidingsfracties apart toe.
67	Teel meer vlinderbloemigen.
118	Volg het bijmestadvies op voor aardappelen en groentegewassen.
119	Maak gebruik van nitrificatieremmers in het voorjaar.
120	Werk groenbemester laat onder.
121	Werk voor de maïsteelt een vanggewas tussen 1 en 31 maart onder.
122	Beperk de drijfmestgift voor de eerste snede op grasland.
123	Emissiearm toedienen drijfmest: stel de machine goed in met de juiste rijsnelheid.
124	Meet de samenstelling en kwaliteit van de mest en pas de mestgift daarop aan.
	Waterbeheer
68	Gebruik boerenstuw en regelbare drainage.
69	Sla water op voor later hergebruik.
72	Gebruik druppelirrigatie en fertigatie.

73	Hergebruik bagger, sediment en slootmaaisel.
74	Verhoog de slootbodem.
75	Beperk maaiveldafvoer en erosie.
125	Beregen zuiniger op basis van adviestool.
	Zuivering/route
79	Voorkom oeverafkalving.
80	Maaï en onderhoud sloten en slootkanten ecologisch.
81	Leg natte multifunctionele bufferstroken aan en beheer deze.
83	Leg zuiverende sloten aan en beheer deze.
84	Zuiver drainagewater.
85	Leg bezinkpoelen aan en beheer deze.
126	Voorkom emissies van nutriënten via erfafspoeling.
127	Verbeter waterkwaliteit op basis van eigen metingen.

Vragen of opmerkingen?

Neem contact met ons op via:
info@agrarischwaterbeheer.nl

www.agrarischwaterbeheer.nl